

SZERETET

VALLÁSOS REFORMATUS EGYHÁZI FOLYÓIRAT

Szerkeszti és kiadja: Török Imre esperes.

A Hevesnagykunsági Ref. Egyházmegye gyülekezeti lapja. Megjelenik havonként Kisújszálláson

Előfizetési ára: egy évre helyben 2 pengő, vidéken 2 pengő 40 fillér
Egyes példány ára: 24 fillér

Kisújszállás

1934 november hó

Az egyházmegyei közgyűlésünk miatt, mely október 29-én volt Szolnokban, késett a Szeretet novemberi száma. Nagyon sok dolgom volt! Tessék megbocsátaniok a k. Olvasóknak!

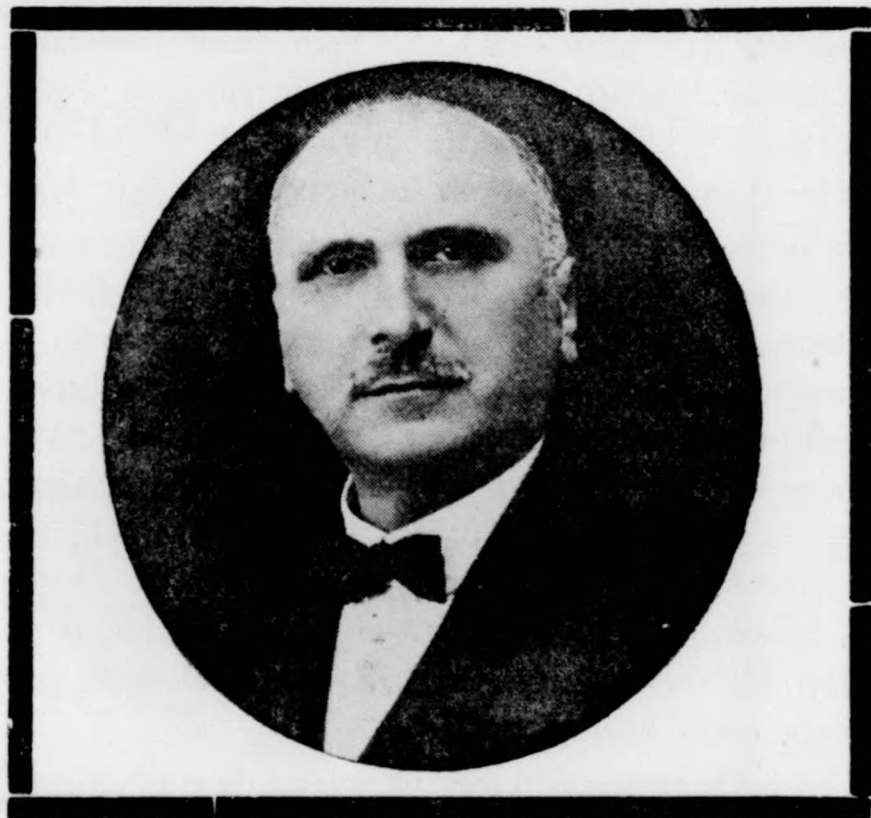
Néhaivaló Dr. Herczegh Béla egyházmegyei gondnokunk emlékezete

Alig lépte át a hatvanadik esztendő határát, s lerogyott. Elvesztettük. Szükségünk lett volna még rá; világi pap volt. Olyan, világi ember t. i. aki Isten országának kérdései iránt érdeklődött, teljes szívével. Ez pedig az egyetlen nagy ügy, sőt így írhatnám: egyetlen ügy a világon. Minden országok sorsa az illető országok népének az Isten országához való viszonyától függ. Saját egyéni sorsunk is különben, ez egytől.

Dr. Herczegh Béla ezt tudta. Ezért olvasta a Bibliát, az egyházi könyveket, folyóiratokat. Ezért járt a templomba. Ezért volt presbiter, később egyházi főgondnok, tanácsbíró és legutóbb egyházmegyei gondnokunk is, a Horthy István, Horthy Szaboles, Németly Károly utóda, e különleges nagy tisztességben.

E tiszt dolgaiban fáradt még halála előtt néhány nappal is. Vittük a kormányzói kabinetirendába hódoló iratunkat a főméltóságú Kormányzó úr üdvözlése céljából, aki másfél évtizede hogy megállott Buda kapuiban, mint veszni indult, ebek harmincadjára került szerencsétlen hazánk — úgymondott — harmadik honalkotója. Áldja meg az Isten! Áldja meg, áldja meg!

A gondnok már akkor „fáradt“ volt nagyon. Minden lépcsőfokon megállt, pihenni. De még ezután az útunk után is valamelyik miniszteriumba ment, egy szegény, pártfogást kért ember érdekében szólni ott.

Magának nem kért semmit; pedig kérhetett volna, nyert volna is, jövedelmes állást. Kálvinista volt. Ez volt a baja. Ha nem lett volna ilyen puritán, szerezhette volna vagyont is. Így meg..., de nem kívánok erről írni.

Inkább arról, hogy olyan városban született (augusztusban volt hatvan esztendeje!), valahol lent a Bácskában, amely most a szerbeké. Életének aranykorát pedig drága Kolozsvár falai között töltötte, hol az

egyetemi ifjúság vezetője volt, jeles szellemi tulajdonánál, képességeinél fogva: ez az ősmagyar város pedig ma az oláhoké!

Tragédia!

Mint Krisztus életében, tán minden földönjárónak életében is, van megaláztatás és felmagasztaltatás; ez volt az ő aláztatása, keserősége.

Más oldalról Isten felmagasztalá őt. Szeretteiben, s a fényes méltóságban, mely politikai szereplése terén osztályrésze volt.

Magyar hazánk legelső kerületének volt egyhangúlag megválasztott országos képviselője, a Kenderes—kunhegyesi kerületnek, hosszú időn át, s régóta kormányfőtanácsos.

Szeretteiben? Édesanyja él! Óh milyen boldog volt, ha Budapestre menvén, édesanyjának áldott kezére ráhajolhatott! Nőtestvére is él. (Három testvére — nagykorukban pedig, elhunyván, porladnak a kunhegyesi temetőn a boldog feltámadás reménye alatt.) Özvegye s két leánya, veje, kis

unokája, kiről boldog büszkeséggel beszélt, — most már gyászban. És gondok között.

Mi is árvák lettünk: egyházmegyéje. Másfél százezer ember itt a Tiszamentén. Komoly bús magyarok. Huszonkilenc egyház harangja siratta el a gondnokot; gyász-zászlók lengtek tornyaik ormán. Püspök beszéde parentálta Budapesten a mi nagy emberünket; itthon meg a kisujszállási templom közepette az urasztala elé tettük le nehéz koporsóját, hol nemrégiben még vette a megtört kenyeret és a pohárt, hirdetvén az Úr halálát.

Igy múlik el a világnak minden dicsősége.

Maiak és tegnapiak vagyunk, zarándokok csak és zsellérek vagyunk, nincs marandó városunk.

A szép lombsátoros kisujszállási temetőn az ő sírjára is elalélva hull, pereg már a levél, mint egy szétomló óriás koszorú.

Legyen áldott a sírjában, emlékezetünkben, s ez Egekben!

És legyenek áldottak, akik siratják!

November

Tisza vizébe, ezüst folyóba arany levél pereg. Itt a november. Temérdek névnap: Elemér naptól András napjáig. „Az Isten éltesse!“ „Sok boldog névnapot!“ — hangzik a szó. Néha nem is szívből, csak úgy szájból.

No meg, hogy kevesen is tudják, és kevesen gondolnak arra, hogy a névnap a „szentek“ emléknapja. Nekünk pedig nincsenek szentjeink. Mert ki volna szent, az Istenen kívül. Minden egyes szentnek kellene egy emléknap, de olyan sokan vannak, tízennégy ezeren, hogy nem jut mindeniknek a 365 napból. Ezért van é hónap elején minden (többi) szentek napja. Akiknek nem jut nap, erre koncentrálnak.

A temetőkben ezer koszorú, gyertyafény. Jó, ha a szívben is él a hálás emlékezet. Jó, de ha csak november elsején él s csak koszorúk formájában!?

November! November!

Oh ember! Oh ember!

*

Négy hét eltelik, s jön a szent négy hét, a négy szent vasárnap! a boldog advent!

*

Jöjjetek, jöjjetek, szent adventi napok, ti „szent tavaszt esiesergő fecskék.“

*

Mire a Szeretet decemberi számát szétrepíti a Sylvester nyomda sajtója: adventi szent ének száll fel a szívünkéből:

Igaz Isten! ígéretedben,
Változhatatlan Valóság!
Amit Te a Te beszédedben
Megmondasz, az mind valóság.

— — — — —
Megnyitjuk szívünket
Tárjuk kebelünket,
Hogy Jézusunkat
Ekképen fogadjuk...

Igy énekeltek hajdan minden házban...
Igy énekelt, ezt énekelte szegény haldokló
anyám is... Advent... Advent... Jövel...

**Bizalommal kérem
kis ujságomnak
ismerősei között
szives terjesztését!**

Luther Márton kiszegezi tételeit a wittenbergi vártemplom kapujára.

Reformáció

Ma, mikor e sorokat írom, megy el felettünk, a lelkünk felett, a reformáció megindulásának 417-ik évfordulata. Reformáció! Visszaalakítás! Az egyháznak, a hitnek, életnek, erkölcsnek visszaalakítása olyanná, mint amilyen volt az első, boldog keresztyéneké.

Ki eltöltötte, embertestvérem! ezt az áldott emléknapot; tán templomban is vol-

tál: gondoltál-e arra, s elhatároztad-e erre magad és tettél-e már tán valamit is ezért, — olyanná alakítani szívedet, gondolkodásodat, életed felfogását s egész életedet, meg azokét is, akik rád vannak bízva, — mint amilyen volt a boldog első keresztyéneké? Ha nem: hiába érted meg újra október 31-ikét.

Jön a tél...

Isten jóvoltából személyesen bejártam nagy egyházmegyénk minden gyülekezetét. Úgy ismerem már mindet, mint a tenyere-
met; de azért — persze — van mindenütt valami meglátni való. Meg aztán tanácsolni való is!

Most az a főgondom, hogy: Jön a tél!

Itt-ott már a főtt tengeri, meg a répa járja, pedig még csak novembert írunk. S még hátra van jó 5—6 hónap.

Lehet, hogy úgy teszek a télen, mint valamelyik tiszazugi kurátor, aki elindít egy

szekeret, s házról-házra járva szedi az egyházi adót.

Én nem egyházi adót szednék. Hanem szegényeknek valót. Mert nem volna szabad egyetlen szegény gyermeknek sem éhezni s fagyos fogakkal dideregni a tél hidegében.

Karácsony táján, hogy csak egyetlen orcára is ráfagyjon az inségsajtolt könnny: ki hordozza azt el a szíven.

Én álmodtam, nem is aludva, hanem ébren. Jobbmódú emberek, kiknek marhájuk, kamrájuk, pincéjük, — összebeszéltek

s a téli évszakban minden vasárnap levágtak, egyik vasárnap egyik, máskor a másik: egy-egy tinót vagy meddő állatot, s kiosztották a húst a sok inségesnek.

Egy meg olyan került köztük, aki szekerekre rakatott egy vagon fát s azt osztogatta.

Máshol egy-két véka búza kerül az elesett szegénynek. Vagy kenyeret osztanak minden szombaton.

Városok, falvak, nőegyletek intézményesen istápolják a szegényt. Ingyen ebédek gőze párolog s szegények áldó imádsága vegyül bele.

Álóm... álom!

De nem álom az, hogy jön a tél.

Ha a bűnösök megvallják bűneiket és előbbi életmódjukból fájdalommal és töredelmesen megtérnek, akkor Jézus Krisztus kegyelme elveszi róluk elvakultságukat és tudatlanságukat, amely minden bűnnek anyja; ehelyett megnyerik az Úrnak és önmaguknak boldogító megismerését, amely a jövőben minden gonosztól visszatartja őket és testük, lelkük egészségét visszaállítja.

I r e n a e u s.

*

Mi, akik Krisztus Jézusban elhivatunk, nem magunk által igazulunk meg, sem tudományunk és értelmünk, sem jóságunk, vagy cselekedeteink által, amelyeket szívünk tisztaságában, vagy szentségben cselekedtünk, hanem a Krisztusban való hit által, aki által a Mindenható Isten kezdettől fogva mindeneket megigazított az Ő akarata és szándéka szerint.

R ó m a i K e l e m e n.

*

Azelőtt kedvünket és gyönyörűségünket a tisztátalan életben találtuk, most pedig tisztaságban élünk, azelőtt babonáságban és bűbájlásban forgódtunk, most pedig magunkat áldozzuk Krisztus által Istennek; azelőtt mindennél jobban szerettük a pénzt és a javakat, most pedig mindenünk közös; azelőtt bizalmatlanok és viszálykodók voltunk, most pedig békeségben élünk és imádkozunk még az ellenségeinkért is.

J u s z t i n M a r t y r.

Debrecen régi építkezéséről érdemes megemlékezni. Régebben még építettek a már kevés számban levő házak mintájára. A lakóház leginkább véggel nyúlt az utca felé, s nem az utca mentén épült. A virágoskert, illetve kisebb méretű házi veteményes kert tartozéka volt a lakóháznak. Az egész udvarkertet deszkakerítés — berena — vette körül. Az udvar hátulso részén épült az istálló, annak közelében a szin, esetleg kisebb ólak. Az épületeket részben cseréppel, bádoggal, náddal vagy zszindellyel fedték. A későbbi hatósági rendelkezések azonban a tűzveszélyes náddal való fedést eltörölték.

A lakóház tűzfalal épült, végén 2—3 ablakkal. A bejárat leginkább az épület közepe táján volt, két-három lépcsőfokkal. A pitvarajtótól kezdődően az épület túlsó végéig nyitott, vagy alacsony deszkakerítéssel és faoszlopokkal alátámasztott folyosó (ámbitus) volt, melynek túlsó végében volt a padlásfeljáró, legtöbb helyen a gabonás szuszék is itt foglalt helyet, a pitvarajtó és kamraajtó közötti helyen.

A pitvarban hideg konyha állott leginkább falba beépítve, melyet télen csak kivételes alkalmakkor vagy nyáron használtak. A falon köröskörül kisebb-nagyobb cseréptálak, virágos porcellántányérok, agyagfazekak és egyéb konyhai tárgyak voltak példás rendben szegre akasztva. Az ide tartozó bútordarab a „tálas“, melynek felső részében szintén tálak, tányérok függtek, alsó része fiókkal és szárnyas ajtóval volt ellátva, ahol a napi étkezéshez szükséges kéziedények, aludtej, szalonna, vaj, túró stb. állott. Debrecenben sűrűn előfordult, de általában az egész vidéken, hogy az ilyen „pitvar“ felett szabadkémény díszelgett. Az újabb építkezési rendszabály a szabadkéményt is eltörölte a polgárság sajnálatára, mert a szabadkéményben kényelmesen lehetett a húsne-műeket füstölni. Egyszerűen csak keresztül kellett rakni a füstölőrúdakat a kémény falába vájt mélyedésekbe erősítve, a húsne-műeket, kolbászt, stb. felaggatni és készen volt a füstölő. Ez a szabadkémény úgy nézett ki, hogy az egész pitvarnak nem volt padlás építve, hanem a pitvar falai a padlás magasságától kezdve rézsútos irányban haladtak felfelé, mígnem odafent a szabályszerű kémény alakjában végződtek. Viharos idő alkalmával sok kellemetlenséget okozott a szabadkémény, mert az esőt behordta a szél és a korom pedig ráhullott a tükörtiszta edényekre. A szabadkémény mindinkább ritkult, az utóbbi évtizedekben pedig már egyáltalán nem építették, de némely helyen még ma is feltalálható.

A pitvarból jobbra és balra is ajtó nyílt, az udvar felé a lakószobába, az utca felé az úgynevezett „tisztá szobába“. Itt volt a bú-

torok szebb része, az ágyneműek leányágra szálló nagy mennyisége. Fontos bútordarab a komót, melynek felső fiókja a családi levéltár, pénztár, a második fiókban a fehérneműek, a férjhez menendő lány részére el-tett végvászón, a harmadik fiókban a már kevésbé megbecsülésre méltó ruhadarabok, tarka fehérneműek, ócskább ruhadarabok voltak. A komót tetején apró-cseprő emléktárgyak, porcellán findzsák, balszélen komaszilkék csoportja. A szoba közepén állt az asztal, természetesen egyedül, mert a székek az ágy elé voltak rakva sorba. Az utcai ablakok között levő falon függött a tükör előredülő helyzetben, alatta fakanapé, sok helyen ruganyos diván. Az egyik szegletben kis asztalkán üvegajtós szekrényke állott, melyben a háziasszony főkötői voltak elzárva. A szoba padlója helyi szokás szerint fehér földdel volt bemeszelve. A családi kalendárium, valamint a házigazda borotvakészlete a tükör háta mögött állott, a falon pedig egy-két könyvomatós kép függött.

A „tisztá szoba“ mellett a legtöbb helyen volt még egy hosszúkás keskeny szoba is az utcára néző egy ablakkal. Ez volt az „oldal-szoba“ vagy „oldalház“, mely leginkább a házigazda holmijával volt tele.

A másik szoba, melybe a pitvarból az udvar felé nyíló ajtón lehetett bejutni, volt a „lakóház“, vagy lakószoba. A lakószobának is meg voltak a sajátosságai. Itt volt a boglyakemence is. Ebben a boglyakemencében sütötték a kenyeret és minden más egyebet, ezenkívül pedig a téli időszakban minden-nap fűtötték. A legszükségesebb bútorok között foglalt helyet a pohárszék is, melynek felső és alsó része ajtós, a középső része pedig fiókos volt. Felső részében a boroskan-esók, üvegek, poharak, középső vagyis a fiókos részében kések, kanalak, villák, alsó részében pedig tányérok, tálak állottak.

Iparos ember házánál a lakószoba után udvarra nyíló külön bejárattal volt a műhely és az ehhez tartozó mellékhelyiségek, úgyszintén a „katonaszoba“, ahova évenként egyszer, legfeljebb kétszer került „kvártélyos“.

A későbbi idő folyamán azonban ezt az építkezési formát kezdték elhagyni s alig pár évtizeddel ezelőtt pedig teljesen mellőz-ték az újabb szokások, de főleg az újabb építkezési rendszabályok miatt. A nemrég mult időben már tágas, több részből álló modern lakásokat építettek az újabb kor igényeinek megfelelően.

Az építkezéssel kapcsolatosan megemlí-tem Debrecen város kerítését és kapuit is. Zsigmond király 1405. évi kiváltságlevele jogot adott Debrecen város polgárainak arra, hogy lakóhelyüket a királyi városok példájára kőfállal és bástyákkal építsék körül. A debrecenieknek azonban nem volt módjuk ehhez és hogy a „kerített város“ nevet mégis

megérdemeljék, magyar módra kerítették körül városukat. Széles, mély árkot ástak a szélső házsorok mentében és az árok belső szegélyére tüskés sövényt fontak. Az ország-útak irányában kapukat, ezek elé pedig hidakat építettek. A kapukat éjjel csukva tartották és mellé öröket állítottak. Ezek a városkapuk nem voltak díszes alkotások és még kevésbé hosszú életűek. Különböző eseményeken keresztül esve, az 1850-es években befejeződött a kerítés és a városkapuk szerepe is. Védelmi tekintetben nem nagy jelentőséggel bírtak, csupán a jelleg megal-kotására voltak jók.

Lapis Elemér

Mi segít rajtunk?

Legutóbb egyik nagy közéleti férfiú ün-neplése alkalmából mondotta valaki, hogy: „A világ új életformákat keres az emberiség számára“ politikai tekintetben, tehát alkotmányosság vagy önkormányzat szempontjából, mert a háború óta átalakult a világ-szemlélete.

Ez a keresés és megállapítás igaz lehet, sőt igaz is, ha a világ nyugtalan, feldúlt képet, kétségbeesett vergődését, eszeveszett harcait nézzük, szenvedését figyeljük, átkait, sóhajait felfogjuk és könnyeit törölget-jük.

De mi azt is meglátjuk, hogy *a világ az új életformákat csak külsőleg keresi*, a fel-színen jár és csak ideiglenesen akarja meg-oldani feladatát. Hiszen mit tapasztalunk? Azt, hogy bármilyen politikai életformák között éljenek is emberek: császárok, királyok, köztársasági elnökök vagy szovjet-népbizto-sok rettegett uralma, fenyegető parancsa vagy áldott vezetése alatt, egyformán jók vagy rosszak aszerint, hogy ki vagy mi lak-ik bennük, a szívükben milyen emlékeket rejtegetnek, milyen álmokkal, vágyakkal van tele a lelkük, milyenek az érzéseik és hisznek-e Istenben vagy nem?...

Szóval végig próbálhatja a világ az ösz-szes politikai életformákat, azoknak keretében alkothat bármilyen választói jogot, dönthet, emelhet trónokat; temethet, koro-názhat királyokat; leborulhat félve, táncol-hat örjöngve bálványai előtt; lehet szegény vagy gazdag, fogoly vagy szabad, mindez nem függ össze a belső életének, a láthatat-

lan, a magasabbrendű, a lelki életének a dolgaival és sorsával, legalább is nem függ anyyira össze, hogy végzetes lehetne reá.

Ezt maga idvezítő Jézusunk igazolja, mikor a szegényeket türelemre, a szolgálakat engedelmességre inti, az Istennel és emberekkel nem törődő gazdagoknak azt mondja: „Jaj néktek“, a katonáknak meg azt, hogy „Elégedjete meg a zsoldotokkal“, az adót maga is megfizeti, a felsőbb hatalmasságok szerinte Istentől vannak, de a gonosz királynak azt üzeni: „Róka“. A gazdagság éppen úgy nem érdem előtte, mint a szegénység, de: „Aki cselekszi az én mennyei Atyám akarátát“, azt testvérének, rokonának, barátjának, az idvesség örökösének mondja, aki éhezi és szomjúhozza az isteni igazságot, akit üldöznek Óérette, akinek szíve tiszta, vagy aki sír bűnein, aki békességre igyekszik megaláztatás és megbocsátás árán is, azt boldognak tartja... *A hit és szeretet az, amire szüksége van a világnak.*

Ez a krisztusi élet világszemlélete és életformájának alapja kétezer év óta!..... Túl és felül minden jobb-rosszabb politikai életformán, a keresztyének százezrei és milliói, minden világrészben, a félmeztelen négerek és a drága szövetekben járó modern emberek, napszámosok és földes gazdák, mindnyájan ebben a világszemléletben és életformában találták meg a boldogságukat, a lelkük nyugalmát és az életük értelmét. Ebben leltük meg mi is!...

Tehát, kedves olvasóim, politikai vezetők, gazdasági és pénzügyi szakemberek, bölcselkedő tudósok hadd törjék a fejüket új világszemléleten és életformán, nekünk jó a mienk. Mi maradjunk meg amellet, amit Krisztustól tanultunk. Ez fogja meggyőzni a világot!.....

Isten a mi Atyánk, mi pedig gyermekei vagyunk. Ő szeret, vezet és szentegyházában tanít, országában idvezít, az Úr Jézus által.

(Balmazújváros)

Kósa Béla.

Múlik az esztendő. November, december. Sokan elfelejtkeztek a „Szeretet“-ről ez évben. Kérem, fordítsák rá régi kedvüket. Mert mi lesz, ha egyszer azt írom gyászkeretes példányon, mint gyászjelentésen, hogy: Itt meg itt, valahol meghalt a Szeretet!

Úgy emlékszem, Kunmadarason szokás az, hogy mikor a temetkezési költségeket teljesíti a funerátor, — le szokott tenni egy-két pengőt, tán épen ötöt is, az egyházigazgató asztalára, hogy: Ezt meg az árva gyermekeknek szántuk. Szülőföldemen, Debrecenben meg, úgy volt, hogy egész serege gyült össze temetéskor a szegényeknek, akiknek aztán a család megbízottja pénzt osztott. Ezután már minálunk is könnyebben megy majd a dolog. Sokan vannak már tagjai a püspök úr fősége alatt álló temetkezési egyletnek, száznál is többen, s ezeknek temetésekor tekintélyes összeg jut az örökösöknek, kik — gondolom — megemlékeznek majd az árvákról és szegényekről is.

De én még szebbnek tartanám, ha az esetett ifjú párok boldogságuk teljében gondolnának azokra, akik nem boldogok. Mikor a lakodalmi asztal görnyed az eledetek tömegétől, megemlékezzenek azokról, akiknek egy betévő falat is jól esnék.

A keresztelőről nem is beszélek, hiszen — szomorú példák mutatják a Tiszazugban s másutt is, hogy ma már nem öröm a keresztelő.

De hogy ne csak panaszkodjam és jajbéköljak, hát hirdetek valami jót, megnyugtatót.

Egy uriasszony Nagykőrösről, b. e. Bornemisza Sándorné nőtestvére Csete Gyuláné Rácz Eszter 5 pengőt küldött tanítóárvák számára, tehát nagyon nemes célra. Ez az egyik 5 pengő.

Valamelyik napon meg egy pusztán lakó ker. embertársunk tért be hozzám, és megkérdezte, tudok az okányi egyház szomorú sorsáról? Hogy azt az egyházat licitálják, földjét, paplakot, tanítólakot stb.? Persze, hogy tudtam róla, el is olvastuk, hogy adósság terhe alatt roskadozik a szegény okányi ekklézsia. És sok más ekklézsia. Pl. a kisujszállási is. A kunhegyesi is. Meg a, meg a... Tudok egy ekkléziát, amely már régen nem tudta tanítóit fizetni, s csak egy tanítónőjének 4000 P-vel tartozik fizetés fejében.

Nehéz idők, próbáltatással teljes idők szállnak felettünk. Anyagi bajok öldöklük a lelkiség intézményeit.

Ekkléziák fognak megszűnni, holott épen ekkléziákat kellene életre hívni, amelyek... voltak. Kengyeli, taskonyi, ecsegi, turgonyi, örsi... és még hány ekkléziát, amelyeknek csak a nevük, az emlékezetük él.

Két ötpengős! taníts bennünket valamire!

minden gyermekének életére nézve

Egy könyv jelent meg nemrégiben — tán a budapesti nagy napok alkalmára épen?! — Komor a külseje nagyon. A fedele fekete-sötét; rajta nagy vörös betűk. A címe irtóztató: „Csak Bűnösöknek!”

Néhány lapot olvastam még belőle s mélyen járó gondolataival valósággal foglyul ejtette a lelkemet.

Egy azok közül a címül írott gondolat is. Nagyon vigasztaló az!

Mint az atyának, anyának — terve van gyermeke sorsát illetőleg; szeretné, ha ez, vagy az lenne belőle, hajh! de az ő tervük nem mindig megy teljesedésbe: terve van a mennyei jó Atyának is felőlünk, hiszen gyermekei vagyunk.

Csakhogy, míg a földi szülőknek nincs hatalmukban minket oda emelni, ahova szeretnének: a mennyei Atyának van!

Az Ő terve felőlünk böles terv, jó terv, boldogságunkra, üdvösségünkre való terv; végre is hajtja, célhoz viszi. Legyünk nyugodtak, terve van felőlünk, kezében van, tőle függ a sorsunk. Jó kézben van, Atyánk kezében, a legszeretőbb atya kezében.

Ugyanez a könyv mondja, melyről fentebb emlékeztem, hogy a legnagyobb balgaság, nem csak balgaság, de a bűnök bűne, ha az ember függetleníteni igyekszik magát Istentől. Magam csinálom meg a sorsomat!... Elég nekem az én erőm!... Nincs nekem Őrá szükségem... Magam! Vagy az emberek! Vagy a Véletlen! A sorsjegy... A protekció! Akármi vagy akárki: csak nem Ő!

Óh ember, ember! Szegény, szánandó, nyomorult ember! Féreg! (De még tán ez is tudja, hogy Isten kezében a sorsa?)

Pánem et circenzész!

Idegen szavak, melyek ezt jelentik: Kenyeret és cirkuszt! Vagyis: Ennivalót és mulatságot. A régi római nép elégedetlenjeinek a kiáltozása volt ez.

Semmi sincs új a nap alatt — mondja az öreg Irás.

Ma is ez a jelszó, vagy ilyenféle. Csakhogy alakul a jelszó is, mint minden, a környezethez. A kenyér mellé odaiktatta a mai

világ: Meg divatot! — a Circenzész helyett meg „mozit“ írt.

Szóval: ami szem s szájnak ingere. (Igy írta Arany János.)

A lélek? Templom, zsoltár, Biblia? — Másodikká lettek.

Volt idő, mikor elsők voltak.

Római nép, római nemzet, világ urai egykor. Hol van, hol vannak? Elveszett, elvesztek.

Hja, panem et circenzész!

A hálaadás elsősege

II. Thess. 5: 18:

„Mindenben hálát adjatok, mert ez az Isten akarata Krisztus Jézus által tihozzátok.“

A nagy keresztyének imádságait olvasva, vagy hallva, meglep bennünket, hogy azokban az Isten előtt való hálaadás sokkal nagyobb helyet foglal el, mint pl. a kérések felsorolása. A krisztusi lelkeknek természetesen Isten határtalan mennyiségű áldására van szükségük. Életük finom és szétágazó, érdeklődési körük óriási s mikor Isten előtt megjelennek, hitbeli testvéreiknek és a hitetleneknek egész tábora van a szemük előtt s bár mindezért kérés illenék az ajkukra, a nagy keresztyének imádsága mindig ezzel kezdődik: „Hálát adok.“ Mikor Athanázius, a keresztyén egyház nagy püspöke száműzésben elhagyatva, híveitől és barátaitól távol haldokolt, visszatekintve egész életére, az öröme, a bánatra, a dicsőségre, a szenvedésre, csak ezeket a szavakat tudta rebegni Isten előtt: „Mindezekért hálát adok neked, Úr Isten.“

Hogy a nagy keresztyének hálát adnak az élet sok áldásáért: győzelmeikért, amelyeket a világ, a bűn és önmaguk felett vívtak ki, nagy nehézségeik isteni megoldásáért, a naponta bőségesen megújuló lelki adományokért: ez természetes. De a nagy keresztyének éppen azért nagyok a Krisztus követésében, mert nem csak ezért adtak hálát. Hálát adnak ők a megpróbáltatásért, a nyomorúságért és a szenvedésekért is. Hívó tekintetük az élet árnyoldalaiban is csodálatos biztonsággal látja meg azt a mozzana-

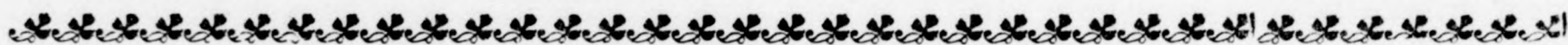
tot, amelyért Isten előtt hálával kell adózni.

Pál erre az örökké hálát adó keresztyéni életre akarja elvezetni a thessalonikai atyafiakat. Sikerül valami? Adj hálát Istennek. Nem sikerül? Akkor is adj hálát Neki. Jól megy sorsod? Adj hálát. A megpróbáltatások viharfelhői vesznek körül? Adj hálát. Méltányolnak, meghallgatnak? Adj hálát. Megvetnek és gyűlölnék? Adj hálát. Ez az igazi és mély keresztyénség képe.

Pál egyébként nem a maga indításából adta ezt a tanácsot. Isten akarata ez Jézus Krisztus által minden ő híveihez. Ő akar minket hálás gyermekeivé formálni. Enged-

jünk neki? Mi a jobb: a dacos, a vásott gyermek, aki mindig mást akar, mint az atya, vagy a hű és engedelmes gyermek, aki a maga érzés- és gondolatvilágát teljesen az Isten parancsa, az Ő atyai akarata alá rendelte? Aki megtalálta azt a nagy titkot, hogy azoknak, akik az Istent szeretik, mindenek egyformát javokra vannak? Aki látja, hogy Isten jóval, rosszal, örömmel, bánattal csak magához, csak az üdvösségre akar felemelni minket. A hívó lélek belelát Isten szándékaiba, már pedig belelát Isten szándékaiba annyit jelent, mint meggyőződni az Ő végső nagy üdvakarataról s ezért mindenben hálát adni az Ő trónja előtt.

Czeplédy Sándor.

Imakönyvem

Megjelent és kapható nálam is. (Némely könyvkereskedésben is Budapesten, pl. a Bethlen könyvkereskedésben, Kálvin-tér; aztán Debrecenben több üzletben! Ára 1 pengő. Kedves, szép kiállítású külsőleg. A belsejéről meggyőződhetett, aki az 1934-ikét ismeri!)

Sokan nem tudják, hogy e mostani: 1935-re szóló Imakönyvemben minden betű, minden gondolat új. Ezt irogattam az egész elmúlt nyáron nagy lelki örömmel. Azt gondolják, hogy az előző évit csak újra nyomattam. Sőt! Minden lap alján pedig hasznos egyházi és vallási ismeretek, amelyeket más könyvben így összegyűjtve nem kaphatunk.

Azért írtam meg könyvemet, — noha a nehéz gazdasági viszonyokkal tisztában vagyok, — mert úgy érzem előre, hogy az 1935. évben különösebben is lesz miért imádkoznunk.

Könyvecském tartalma: az 1935. év mindenik napjára egy-egy rövid ima, egy-egy ének s egy-egy szentirati hely. Mindenik arra a napra vonatkozó.

Tehát 365 rövid istentisztelet!

Ajándéku karácsonyra, újévre, születésnapra, névnapra igen alkalmas, mert kis alakú s díszes külsejű. Gazdagabbak több példányt is vásárolhatnak, mert a szegényeknek nem telik imakönyvre, pedig épen nekik volna szükségük a gondviselő jó Istenhez való imádkozásra. Megrendelés szerint szegények közt kiosztanám!

Földes uraságok cselédjeiknek kioszthatnák újévre. Főnökök, hivataluk személyzetének. Gyárakban, műhelyekben áldottá tenné a napi munkát.

Alsó és középfokú iskolákban szép volna

alkalmazni e könyvet. Sorrend szerint keressenek ki naponként a tanulók az imát könyvből s elimádkoznák együtt, miután már előbb egy közülök az énekeskönyvből az arra a napra kijelölt éneket kikereste s azt együtt elénekelték, s a szentirati helyet is a Bibliából kikereste egy s azt felolvasták, arról gondolkoztak. Persze a kijelölt bibliai rész, meg az ének és az imádság, egymással mind összefüggenek.

Száznál több iskolában áldásosan használták már eddig is. A növendékek nagy jártasságra tettek szert ezúton a Bibliában és énekeskönyvben.

Lelkésztestvéreimtől is kaptam elismerő nyilatkozatokat, leveleket. Mindennapi istentiszteletek tartásánál könyvem hasznos segédkönyvnek bizonyult. Kórházakban, szanatóriumokban szinte nélkülözhetetlen a segítő és gyógyító mindenható Isten irgalmát esdő imádság.

Vallási — egyházi életünk emeléséhez tartozik e könyv elterjesztése és használata. Minden református keresztyén családnak, embernek buzgó érdeklődésébe, nemes figyelmébe ajánlom kezdeményemet.

Kisujszállás, 1934. nov. 1.

Török Imre esperes.

Jegyzet. Ide-oda lelkészi hivatalokhoz, jó ismerőseimhez, bizodalmas jó embereimhez küldök egy-két példányt. Kérve-kérem, szíveskedjenek könyvecském megérkezéséről értesíteni s ha lehet, ajánlani ismeretségük körében másoknak is, s megtenni a lehető, hogy Imakönyvem lehetőleg elterjedhessen.

T. I.